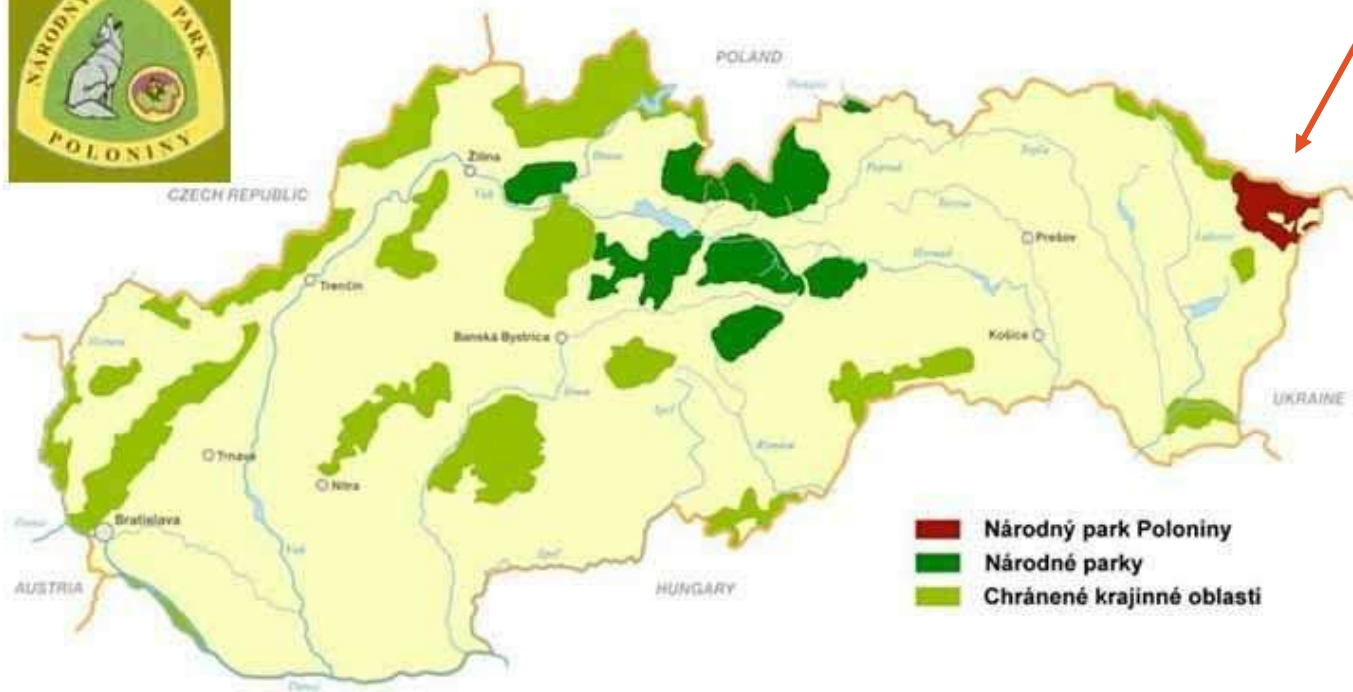
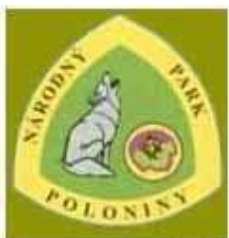

PRÍRODNÝ TURIZMUS AKO SPÔSOB OCHRANY A PREZENTÁCIE BIOKULTÚRNEHO DEDIČSTVA UNESCO V REGIÓNE POLONINY

Mgr. Katarína Baračková
Ústav etnológie a sociálnej antropológie SAV, v.v.i.

NÁRODNÝ PARK POLONINY

Lokalita Uličskej doliny

- **Snina** (18712 obyvateľov)
- **Stakčín** (2393 obyvateľov)
- **Ulič** (825 obyvateľov)
- **Zboj** (285 obyvateľov)
- **Nová Sedlica** (251 obyvateľov)
- **Uličské Krivé** (245 obyvateľov)
- **Topoľa** (159 obyvateľov)
- **Ruský potok** (129 obyvateľov)
- **Runina** (77 obyvateľov)
- **Kolbasov** (68 obyvateľov)
- **Jalová** (64 obyvateľov)
- **Príslop** (47 obyvateľov)

BIOKULTÚRNE
DEDIČSTVO UNESCO

PRÍRODNÝ TURIZMUS

Biokultúrne dedičstvo UNESCO

Karpatské
bukové pralesy
(2007,2011)

Staré bukové
lesy a bukové
pralesy Karpát a
iných regiónov
Európy
(2017,2021)

Stužica
(1,742 ha)

Udava
(455,82 ha)

Havešová
(167,88 ha)

Rožok
(74,37 ha)

Vihorlat
(1553,06 ha)

Staré bukové lesy a bukové pralesy Karpát a iných regiónov Európy (Ancient and Primeval Beech Forests of the Carpathians and Others Regions of Europe)

- nachádzajú sa v 18 krajinách, 94 chránených území
- ide o najväčšiu sériovú lokalitu, ktorá je v Európe zapísaná v Zozname svetového dedičstva UNESCO ako prírodná pamiatka
- odkazuje na biokultúrne hodnoty európskej kultúry

Ochrana prírody vs. Kvalita života v regióne Poloniny

Ochrana biokultúrneho dedičstva

Ekonomický rozvoj regiónu

Kultúra, sociálne vzťahy a život v regióne

O aký turizmus v Poloninách ide?

- prírodný turizmus
- ekoturizmus
- udržateľný turizmus
- alternatívny turizmus
- mäkký turizmus
- agroturizmus
- astroturizmus

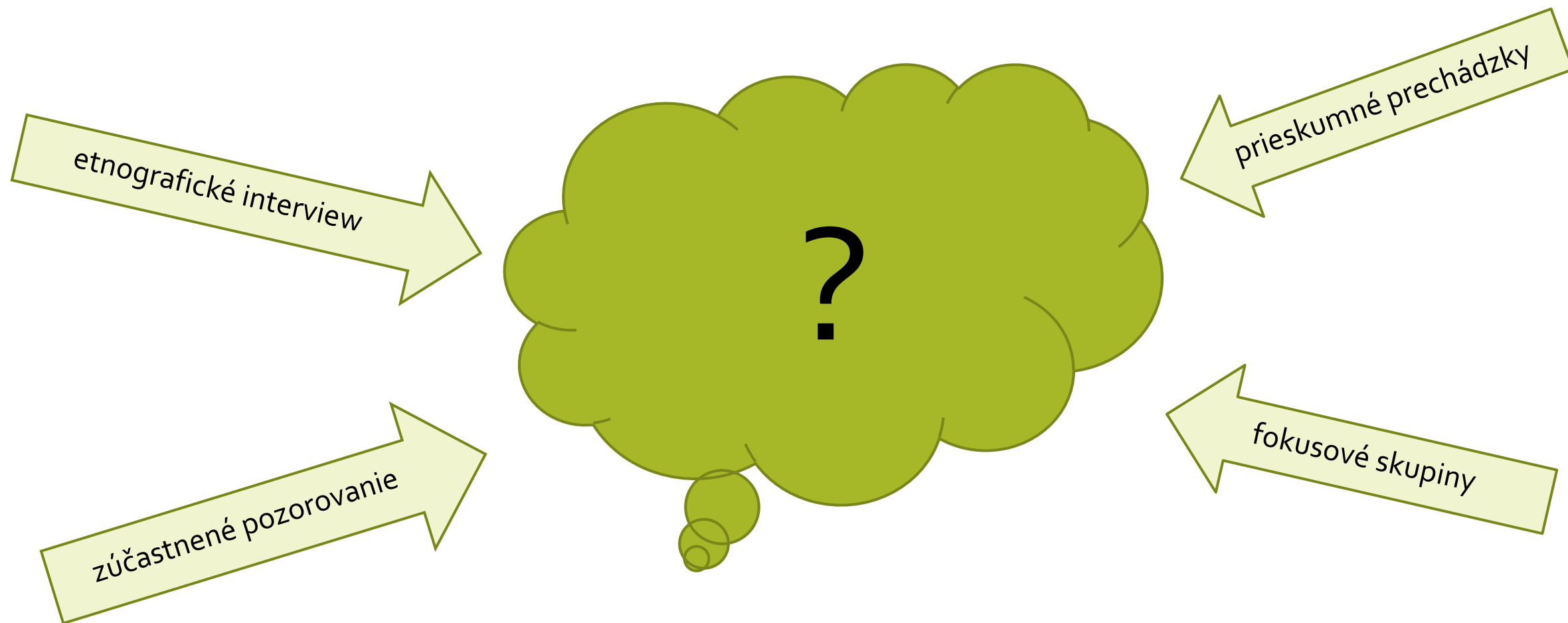
Cieľ:

Turizmus podporujúci ochranu prírody a zamestnanosť v regióne

Etnografický výskum

Čo si o tom myslia respondenti?

„Prírodný turizmus, to je taký, že neškodlivý k prírode, práve taký ten individuálny, cyklo, čiže obmedzenie emisií, obmedzenie masovosti výstavby a tak ďalej, jedno s druhým. Národný park sa o to snaží, vlastne ministerstvo životného prostredia, tak hej, oni práve toto je ich ako taký highlight, že poďme to urobiť takto, že sa snažia, alebo sa tvária, že idú po tomto, že robiť to tak prírodne všetko, takže uvidíme ako“ (Ž2, 1985, nelokálna).

„Som za to, aby sa tu rozvinul turistický ruch, ale zdravo, nie nejako komerčne veľmi, aby tam boli koníky, ovce, však paše tam máme dosť a remeslá a nie nejaké komerčné hotely a nejaké veľké ubytovne. Takú agroturistiku a prísť si tu oddýchnuť, ja by som si to tak predstavovala, že príde do domčeka rodina, ktorá chce mať týždeň pokoj od všetkého tam do toho prostredia, kde ani signál pomaly nie je a budú tam sliepky, kozy, kačky. Táto suseda má kravu, tak si zober tam maslo, nevieš upiecť chlieb, tak choď zase tam zobrat', ale zase bártrovou výmenou, že mu musíš nadojiť kozu alebo pokosiť mu humno. A ja si myslím, že taká dovolenka by sa tu dala urobiť. Akože nie každému to vyhovuje, niekto chce mať väčšie pohodlie, ale aby to bolo toto vidiecke“ (Ž3, 1969, lokálna).

„Ja si myslím, že to treba ukazovať, že pre ľudí v regióne to znamená aj pracovnú príležitosť a aj tú sebarealizáciu, že môžu veľa ukázať, ale ako moja stará mama hovorila, všetko s mierou, to znamená, že treba to robiť takto, v relatívne malom, že nie každý týždeň, aby bol dobrý pomer medzi tým, čo tí ľudia žijú a čo tí ľudia ukazujú. A to môžeme urobiť jedine tak, že aby tých ľudí tu stále nebolo veľa, aby oni mohli ukazovať to, čo žijú, nie to, čo niekedy dávno žili a už dávno to nie je pravda, lebo tie príjmy a štruktúra toho turizmu by to vlastne pokazila. Ale mne sa nezdá, že tu to hrozí, tým, že je to tak ďaleko a že tých ubytovacích kapacít je tu toľko málo. Treba to rozvíjať, ale nemalo by to prekročiť tú hranicu, že začnú tu ľudia ukazovať to, čo nie sú“ (Ž1, 1969, nelokálna).

„No ja ti poviem... áno, som za rozvoj turizmu, ale nie za rozvoj masového turizmu“ (M1, 1979, lokálny).

„Nie je tu naozaj toľko pracovných príležitosti a kým sa ľudia ešte naučia predať tým turistom, nemyslím predať ako v zlom slova zmysle, ale bežne v Rakúsku alebo v Nemecku tam tí Bavoráci, myslíte, že oni... jasné, majú vykosené, čisté, krásne lúky, tri kravičky v stajni, že z toho gazdovstva vyžijú? Nie, oni žijú z tých peňazí, ktoré im dá štát a príde tam turista a je nadšený, lebo oni mu dajú na stôl chleba a syr a mlieko a miestne nejaké špeciality. A že sa tam zastaví iba desať turistov ročne? To nevadí, pretože oni dostanú peniaze zo štátu a z toho žijú, ale my tu peniaze zo štátu nedostaneme, to je za prvé, že tu nie sme takto podporovaní“ (Ž4, 1966, lokálna).

„Ja som za ten rozvoj turizmu, ale aby sa to urobilo citlivo a hlavne, aby tí ľudia pocítili, že je o nich záujem, lebo sú takí skeptickí voči tomu, ľudia nemajú prácu, polovica dediny odišla, ja ich chápem a tým turizmom si myslieť, že sa to zlepší, treba ich presvedčiť, je to ťažké, fakt je to ťažké a ja im aj rozumiem. Tu ľudia sú tvrdí, pokiaľ vy ich milo nepresvedčíte, tak silou určite nie“ (Ž5, 1961, lokálna).

Prírodný turizmus

Referencie

- Wilson, G. (2010). Multifunctional „quality“ and rural community resilience. In: Transactions of the Institute of British Geographers, NS 35, 364–381.
- Národopisná spoločnosť Slovenska. *Etický kódex Národopisnej spoločnosti Slovenska* [online]. Národopisná spoločnosť Slovenska, ©2018 [cit. 2023-06-01]. Dostupné na: <http://www.nss.sav.sk/wp-content/uploads/EtickyKodexNSS.pdf>
- Van der Ploeg, J. D., Roep, D. (2003). Multifunctionality and rural development: the actual situation in Europe In: G. van Huylenbroeck and G. Durand. (2003). *Multifunctional Agriculture; A new paradigm for European Agriculture and Rural Development*. Ashgate, Hampshire, England (pp. 37- 53).
- <https://www.sopsr.sk/web/?cl=1001>
- <https://www.europeanbeechforests.org/>
- <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/pocet-obyvatelov/OK/SK0419/OB>
- <http://www.unesco.sk/a/Karpatske-bukove-pralesy-potvrdene-na-Zozname-svetoveho-dedicstva-UNESCO>
- <https://www.minzp.sk/files/poo/poloniny/zoznam-prijimatelov-narodny-park-poloniny.pdf>
- <https://geopresovregion.sk/home/2020/03/09/poloniny-trail/>
- <https://vedanadosah.cvtisr.sk/priroda/zivotne-prostredie/karpatske-bukove-lesy-a-pralesy-su-znova-zapisane-v-zozname-svetoveho-dedicstva-unesco/>

ĎAKUJEM ZA POZORNOSTĚ